

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ
В ГАЛУЗІ ПРАВА, ОСВІТИ, СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ТА ПОВЕДІНКОВИХ НАУК
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**CURRENT ISSUES OF THEORY AND PRACTICE IN THE
FIELD OF LAW, EDUCATION, SOCIAL, HUMANITIES AND
BEHAVIOURAL SCIENCES UNDER MARTIAL LAW**

**Матеріали
II Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Чернігів, 25 квітня 2024 року)**

Чернігів 2024

УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78
А43

Рекомендовано до друку вченою радою Пенітенціарної академії України (протокол № 6 від 24 квітня 2024 р.).

Головний редактор:

Пузирний В. Ф. – доктор юридичних наук, професор.

Редакційна колегія:

Анищенко В. О. – доктор педагогічних наук, професор;

Борисов О. О. – доктор філологічних наук, професор;

Данильченко Т. В. – доктор психологічних наук, професор;

Ніщима С. О. – доктор юридичних наук, професор;

Співак В. В. – доктор філософських наук, доцент.

А43

Актуальні питання теорії та практики в галузі права, освіти, соціально-гуманітарних та поведінкових наук в умовах воєнного стану : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 квітня 2024 р.) / голов. ред. В. Ф. Пузирний ; Пенітенціарна академія України. Чернігів : ПАУ, 2024. 522 с.

До збірника матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції увійшли публікації вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, здобувачів вищої освіти, що присвячені актуальним питанням професійної підготовки, суспільного управління, проблемам національного та міжнародного права, психолого-педагогічним і соціальним методам роботи з особистістю, особливостям викладання іноземних мов, суспільно-економічним та культурним явищам як в Україні, так і за її межами.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, практиків, здобувачів вищої освіти.

УДК 005.332.2:(340+37+159.9):342.78

За зміст публікацій і достовірність результатів досліджень відповідальність несуть автори.

© Пенітенціарна академія
України, 2024

Головацька С., Доній Н. РОЗВИТОК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СЛУЖБОВЦІВ СФЕРИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	476
Гольцов А. ПРИКЛАДНИЙ НАПРЯМ СУЧАСНОЇ ГЕОПОЛІТИКИ	480
Гончаренко О. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ДЕРЖАВУ ЗАГАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ	483
Зарічанський О. РИСИ «ТЕМНОЇ ТРІАДИ» У РАКУРСІ СХИЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО КОРУПЦІЙНОЇ ПОВЕДІНКИ	485
Захаров А. ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ДО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ.....	492
Красновський Р. SOFT SKILLS ЯК ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩІ ВМІННЯ ПЕРСОНАЛУ ДКВС УКРАЇНИ	495
Мірошниченко О., Шарапова Ю. ГЕНДЕРНО ЧУТЛИВИЙ ПІДХІД У РОБОТІ З ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИМИ	497
Назарко С., Суворова С. РОЗВИТОК ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ І РИНОК ПРАЦІ	503
Піднебесна О. ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ	507
Руденко Л., Литвин А. АКТУАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	510
Сіренко К., Дудка Н. КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРОБАЦІЇ ТА МОТИВАЦІЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ.....	513
Тамакова Т., Невах Є. ОСОБЛИВОСТІ Й МЕТОДИ ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ТА ПАРАСУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ.....	517
Фурів О. УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ.....	519

3. Євченко С. В., Остапчук О. Л. Впровадження комплексного гендерного підходу в роботу органів державної виконавчої влади на регіональному рівні : методичні рекомендації. 2018. 56 с.

4. Курій Л. О. Гендерна рівність як невід’ємна складова корпоративної соціальної відповідальності підприємств. *Економіка розвитку*. 2017. № 4 (84). С. 90–99.

5. Камінська Н. В., Чернявський С. С., Перунова О. С. Засади розуміння гендеру та гендерної рівності : лекція. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 20 с.

6. Кодацька Н. О. Гендерний підхід в управлінні персоналом. *Молодий вчений*. 2016. № 4 (31). С. 475–479.

Лариса Руденко,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності;

Андрій Литвин,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ

В умовах повномасштабного вторгнення рф перед Україною постає завдання постійного вдосконалення професійної підготовки фахівців для сектору безпеки та оборони, зокрема майбутніх офіцерів у закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання. Освітній процес у таких ЗВО, зважаючи на особливості гібридної війни та її «гарячої» фази, закономірно супроводжується як підвищенням вимог до професійної компетентності випускників, так і нагальною потребою вдосконалення їхньої психологічної підготовки, оскільки одна з ключових ролей у реалізації успішної діяльності фахівців сектору безпеки та оборони в ризиконебезпечних ситуаціях, пов’язаних з виконанням бойових завдань, належить їхній психологічній готовності до професійної діяльності.

Військові професії відрізняються динамічністю та стресогенністю, належать до ризиконебезпечних, оскільки реалізується в обставинах, що зазвичай виходять за межі оптимальних для людини параметрів. Виконання оперативно-тактичних завдань

при цьому потребує пов'язаних зі значним ризиком дій [2, с. 92–93]. У зв'язку з цим зростають вимоги до психічних і психофізіологічних можливостей фахівців сектору безпеки та оборони.

Як свідчить аналіз наукової літератури, військові фахівці, що були безпосередніми учасниками бойових дій і мають досвід підготовки особового складу військових підрозділів, зазначають, що не всі офіцери усвідомлюють важливість психологічної підготовки бійців для ефективної діяльності в екстремальній обстановці [3, с. 6]. З огляду на викладене, в освітньому процесі ЗВО із специфічними умовами навчання потрібно приділяти посилену увагу підвищенню рівня психологічної готовності майбутніх офіцерів до діяльності в екстремальних, ризиконебезпечних обставинах, а їхню психологічну підготовку розглядати як системно організований і цілеспрямований процес формування у фахівців сектору безпеки та оборони особистісної життєстійкості та належного рівня психологічної готовності до діяльності, зокрема в умовах воєнного стану.

Вивчення практики підготовки в іноземних військових формуваннях та арміях країн-членів НАТО дало змогу виявити вимоги до професійного становлення офіцерів, які мають чітко виражений психологічний аспект [4]:

- особистісна спрямованість на високий професіоналізм, незважаючи на посаду чи спеціалізацію;
- узгодженість та цілісність підходів до професійної підготовки військовослужбовців з метою забезпечення взаємозамінності та ефективної взаємодії військових з різних країн;
- зорієнтованість на інновації, створення, впровадження та невпинний розвиток новітніх методик і технологій у військовій освіті;
- адаптивність до змін, яка забезпечує гнучкість і готовність до нових викликів у діяльності та підготовці фахівців сектору безпеки та оборони;
- підтримка партнерства та співпраці для спільного вдосконалення стандартів і вимог щодо підготовки військових фахівців;
- фокусування на етичних принципах і відповідальності військовослужбовців за свої дії.

Прийняття та застосування цих вимог є важливим для фахівців сектору безпеки та оборони в контексті підвищення рівня

їхньої здатності та готовності ефективно взаємодіяти з військами Північноатлантичного альянсу.

Зокрема, виконання службових обов'язків у бойових умовах потребує від офіцерів належного рівня розвитку оперативного мислення і здатності до розумного ризику. Це пов'язано передусім з необхідністю ухвалювати рішення, від яких залежить життя інших військовослужбовців. Час на обрання цих рішень обмежений, з можливих варіантів потрібно швидко обрати оптимальний. При цьому найбільш стресогенний вплив на психофізичний і функціональний стан особистості чинять непередбачуваність і невизначеність екстремальних обставин в умовах бою [2, с. 92].

Відповідно до стандартів вищої освіти випускники ЗВО із специфічними умовами навчання мають бути впевненими в собі, демонструвати критичне мислення, відповідальність за ухвалені рішення у невизначених і складних бойових обставинах, швидко адаптуватися до нових умов, що постійно змінюються; виявляти самодисциплінованість, витривалість і сміливість в екстремальних ситуаціях; самовіддано захищати Батьківщину; гуманно ставитися до підлеглих; поважати почуття гідності; поводитися рішуче, навіть в умовах високого ризику тощо [1].

Переоснащення військових угруповань сучасною технікою й озброєнням, застосування новітніх систем військового управління посилюють значущість людського чинника у виконанні бойових завдань, що потребує нових підходів до психологічної підготовки майбутніх фахівців сектору безпеки та оборони під час їхнього навчання у ЗВО із специфічними умовами навчання. Це актуалізує потребу проєктування ефективної педагогічної системи, спрямованої на формування психологічної готовності випускників цих ЗВО до успішної діяльності у бойових підрозділах сектору безпеки та оборони України, зокрема під час воєнного стану, що планується досліджувати в перспективі.

Список використаних джерел

1. Зельницький А. М. Вища військова освіта – проблема гарантування якості. *Вісник НАОУ*. 2012. № 1 (26). С. 23–25.
2. Козяр М., Литвин А. Теоретичні засади формування готовності фахівців цивільного захисту до діяльності в екстремальних ситуаціях. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2017. № 1. С. 85–98.

3. Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій : навч.-метод. посіб. / А. М. Романишин, О. В. Бойко, Д. В. Богородицький та ін. Львів : НАСВ, 2015. 322 с.

4. Стандарти та вимоги НАТО до професійної підготовки військовослужбовців. *Ukraine to NATO*. URL: <https://ukrainetonato.com.ua/osvita-ta-bojova-pidhotovka-za-standartamy-nato/standarty-ta-vymohy-nato-do-profesijnoi-pidhotovky-viyskovosluzhbovtiv/> (дата звернення: 18.02.2024).

Крістіна Сіренко, кандидат економічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри підвищення
кваліфікації працівників пробації
Інституту професійного розвитку
Пенітенціарної академії України;

Наталія Дудка, старший викладач кафедри підвищення
кваліфікації працівників пробації
Інституту професійного розвитку
Пенітенціарної академії України

КОМУНІКАТИВНІ НАВИЧКИ ПРАЦІВНИКІВ ПРОБАЦІЇ ТА МОТИВАЦІЙНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ

Професійне спілкування працівників уповноважених органів з питань пробації є інструментом впливу на осіб, які перебувають на обліку, і вимагає від персоналу знання основних технік і правил спілкування з різними суб'єктами пробації.

Комунікативні навички – це вміння ефективно спілкуватися, здатність розуміти, що має на увазі співрозмовник, і бути зрозумілим йому, вміння домовлятися, досягати своєї мети через спілкування [1].

На теперішній час науковці перебувають на стадії пошуку різноманітних методів впливу на людину з метою зміни її деструктивної поведінки, з урахуванням різних чинників, її проявів і наслідків, які лежать у різних площинах – когнітивній, емоційній, поведінковій – і визначають відповідні мішені впливу, що потребують трансформації. Головна мета спілкування із суб'єктами пробації полягає у тому, щоб злочинець став законослухняним громадянином, змінив поведінку, яка змусила його стати правопорушником.

Проте незалежно від кваліфікації працівників пробації, міри покарання засудженої особи або величини запропонованої винагороди ніхто не може змусити когось змінитися – люди зміню-